

bolalar bog'chasiidagi guruhdagi bolalar soni 15 dan 25 kishigacha, xususiy bolalar bog'chasida - 6 dan 15 kishigacha. Bolalarimiz tug'ilishi bilan qanday bog'chaga berishimiz qanday maktabga borishini biz o'ylab qolamiz. Davlat ishida ishlaydiganlar bo'lsa darrov bolalarini xususiy bog'chaga berib ishga chiqib ketishni xohlashadi. Bolalar 3 yoshga to'lgach Xususiy yoki davlat bog'chasini qaysi biri deb o'ylab qolishadi. Albatta ko'plab ota onalar bu savolni berishadi. Bir tomonda davlat bog'chasining to'lovi xususiy bog'chadan bir necha barobar kam bo'lsa uning "rasmiy" ekanligi ko'proq ishonch uyg'otsa ikkinchi tomondan uch yil kutish hech kimga yoqmaydi. Ikkala bog'chani solishtirib ko'radigan bo'lsak davlat bolalar bog'chalari doimiy ravishda sinovdan o'tkaziladi va barcha talablarga javob berish kerak. To'g'ri uning byujeti ko'pincha hamma narsa uchun etarli emasligi sababli davlat bolalar bog'chasi yordam uchun ota onalarga muroaat qilishga majbur. Davlat va xususiy bolalar bog'chasining kamchilik va yutuqlarini ko'rib chiqadigan bo'lsak

Davlat bolalar bog'chasining kamchilik va yutuqlari;

-To'lovning qulayligi lekin agar bolangiz individual darslar yoki to'garaklarga qatnashsa siz ko'proq pul to'lashingiz kerak bo'ladi.

-Bog'chada barcha xodimlarning vazifalari aniq belgilangan ko'pincha bunday muassalar to'liq jihozlangan.

-Dasturlarni ishlab chiqish juda standart, ammo uslubiy yordam davlat tomonidan tekshiriladi ularning o'zining dasturi mavjud.

-Endi bizga yoqmaydigan tomoni navbatlarning ko'pligi bolalar tug'ilganidan boshlab navbatga turishga majbur bo'lyapdilar.

-Oziqlanish bu allaqachon muammoga aylangan bazi odamlar bolalar bog'chasi bo'tqalari va sho'rvalarini yaxshi ko'rsalar ba'zilar esa farzandlarining yaxshiroq sifatliroq taomlar istemol qilishini afzal ko'radilar.

-. Ochig'ini aytganda, eskirgan mebellar, o'yinchoqlar, imtiyozlar, bu yana moliyalashtirish va bolalar muassasalarining homiylari mavjudligiga bog'liq, ko'plab bolalar bog'chalarida siz o'z pulingizga kitob va o'yinchoqlar sotib olishingiz kerak. Davlat bolalar bog'chalarining afzalliklari va asosiy muammolari. Albatta, bunday bog'chalar mamlakatimizning barcha shaharlarida deyarli har bir hovlida bor. Davlat tomonidan qo'llab-quvvatlanadigan ko'plab bolalar bog'chalari mavjud, ammo ularni to'g'ri moliyalashtirish juda qiyin. Shuning uchun bunday bog'lardagi guruhlar xususiylardan juda farq qiladi. Odatda ularda standart o'yinchoqlar to'plami, 15-20 boladan iborat katta guruhlar, juda kam ixtisoslashtirilgan o'quv dasturlari - musiqa, ingliz tili, suzish va boshqalar mavjud. Shuningdek, ko'plab ota-onalar ushbu muassasalarda bolalarning ularda bo'lishini nazorat qilish har doim ham ma'qul kelmasligidan norozi, chunki barcha menejerlar bolalar bog'chasini magnit kalitlari bilan qulflash yoki perimetri bo'ylab kameralar o'rnatishga imkon bermaydi. Shunga qaramay, bunday bolalar bog'chalarining bitta shubhasiz afzalligi bor, buning natijasida ulardagi guruhlar doimo to'lib-toshgan. Hamma narsa narxga bog'liq, chunki oziq-ovqat va takroriy to'lovlar ota-onaning hamyoniga unchalik zarar etkazmaydi.

Menyu, mahsulotlarning sifati ota-onalar bilan hech qanday tarzda muhokama qilinmaydi, ovqatlanish nuqtai nazaridan individual yondashuvni kutishning hojati yo'q;

Guruhlar to'lib-toshgan, bolalar bog'chasiga kirishni kafolatlash uchun deyarli tug'ilishdan boshlab navbatga yozilish kerak. Shu munosabat bilan tarbiyachining har bir bolaga vaqt ajratish qobiliyati ham zarar ko'radi;

Guruhdagi bolalar sonining ko'pligi, binolarda iqlim nazorati uskunalarining etishmasligi, yotoqxona va o'yin xonalaridagi harorat rejimlariga har doim ham mos kelmasligi sababli tez-tez kasalliklar. Ko'pincha, yotoqxona uchun norma 18^oS bo'lsa, isitish mavsumida havo namligi talablariga rioya qilmaslik natijasida 25-30^oS bo'lishi mumkin;

Ta'mirlash uchun qo'shimcha xarajatlar. Afsuski, davlat bog'chalarining moddiy-texnik bazasi ham moddiy, ham mehnat xarajatlari bo'yicha ota-onalarning yelkasiga tushadi;

Bog'da rivojlanayotgan doiralarning etishmasligi. Va bu maktab kunidan keyin bolani qo'shimcha darslarga olib borish uchun pul va vaqt sarflash zarurati. Ba'zida davlat bog'chasi uchun barcha xarajatlarni hisoblab, tarbiyachilarning munosabati va bolaning qobiliyatini o'rganib, ota-onalar beixtiyor o'ylaydilar: "Nega xususiy bog'chaga bormaslik kerak?"

- Xususiy bolalar bog'chasi: ijobiy va salbiy tomonlar

Avvalo, yuqori narxni ta'kidlashni istardim, shuning uchun har bir oila bunday zavqni ko'tara olmaydi;

Ko'pgina muassasalarda dastur yaxshi tashkil etilgan, moddiy baza yaxshi (yangi o'yinchoqlar, inventar, ekskursiyalar tashkil etilgan va hokazo);

Sizning hududingizda xususiy bog'chani topish qiyin bo'lishi mumkin, siz bolani shaharning boshqa chetiga sudrab borishingiz kerak;

Ammo navbatlar yo'q, bu erda ota-onalarning to'lov qobiliyati birinchi o'rinda turadi; Kichik guruhlar, shuning uchun bu erda ta'lim yaxshiroq va o'qituvchining bolalarga qarashga vaqti bor (agar xodimlar chindan ham yaxshi bo'lsa);

Xususiy bolalar bog'chalarida rivojlantiruvchi ta'lim, turli to'garaklar, chet tilini qo'shimcha o'rganish, xoreografiya, rasm chizish va boshqalar;

Ko'pgina bolalar bog'chalarida individual menyu qo'llaniladi, bu avval har bir bolaning ota-onasi bilan muhokama qilinadi;

Ish tartibi, xususiy bog'lar, qoida tariqasida, kechgacha yoki hatto kechayu kunduz ishlaydi, shuning uchun bu jiddiy ish yukiga ega bo'lgan ota-onalar uchun juda munosib tanlovdur;

Muassasaning litsenziyasini, shuningdek, o'qituvchilarning malakasini diqqat bilan tekshirish kerak, to'liq o'rganilmagan usullar bo'yicha o'qitish xavfi mavjud. Bolalar bog'chasi - bu bolaning ijtimoiylashuvdagi birinchi qadam va tengdoshlar bilan muloqot to'g'ri rivojlanishning eng muhim shartlaridan biridir. Davlat bolalar bog'chalari bilan taqqoslaganda, xususiy bolalar bog'chalariga ro'yxatdan o'tish juda oddiy. Tabiiyki, bolalarni bunday muassasalarga yuborish ota-onalarga qimmatga tushadi, ammo deyarli har doim moliyaviy xarajatlar to'liq oqlanadi. Bundan tashqari, shaharlarda xususiy bog'lar

kam uchraydi, shuning uchun ota-onalar chaqaloqni shaharning boshqa tomoniga olib borishlari kerak. Xususiy muassasaning asosiy farqlari quyidagilardan iborat:

-Kichik guruhlar, maksimal 15 kishigacha, bu har bir bolaga ko'proq e'tibor berish imkonini beradi.

-Turli o'quv rejalari va kurslarining mavjudligi, masalan, til o'rganish, musiqa, maxsus texnika bilan ishlash va hokazo. Bunday bog'chalar ko'pincha soat 20.00 gacha ishlaydi, ba'zilari esa kechayu kunduz ishlaydi, shuning uchun ota-onalar ishdan keyin chaqaloqni olib ketishga doimo vaqt topadilar. Sinfda ota-onalarning mavjudligi va o'quv jarayonini qayd etish imkoniyati. SHuningdek, ma'lum yo'nalishlar bo'yicha bolada qig'iziqishni uyg'ota olish, uni rivojlantirib borish ham talab etiladi. Bu borada ota-ona yoki oilaning boshqa a'zolarining dunyoqarashi, ehtiyoj va qiziqishlari doirasi hamda ular tomonidan ko'rsatilayotgan namuna muhim tarbiyaviy omil bo'lib xizmat qiladi. Oila muhitida yoki bog'chada bolaning aqliy jihatidan tarbiyalab borishda konstruktorlik o'yinlari (kubiklar yordamida uylar qurish, kesmalar asosida fano (tasvir)lar hosil qilish va boshqalar), fikr doirasini kengaytirishga yordam beruvchi sport o'yinlari (shahmat, shashka)ni tashkil etish, turli teatr, muzey va ko'rgazmalarga tashrif buyurishlar bolalarning har biri bilan shug'ullanish talab qilinadi.

6 dan 15 kishigacha bo'lgan guruhdagi bolalar va tarbiyachilar bu har bir bolaga e'tibor berish imkonini beradi; Zamonaviy xavfsizlik tizimlari, masalan, video kuzatuv, ota-onalar uchun masofadan turib foydalanish imkoniyati. Kasalliklar darajasini pasaytiradigan ichki havoning zarur parametrlarini avtomatik ravishda saqlaydigan iqlim texnologiyasi;

to'liq xodimlar: nutq terapevt, psixolog, xoreograf, rassom, maktabgacha mutaxassis, pediatr. Va bu bolalar uchun turli xil va qiziqarli tadbirlar;

zamonaviy mebel, yaxshi ta'mirlash, qulay xonalar, ortopedik matraslar;

ilg'or o'qitish usullari: Montessorri, Valdorf usuli, Baxtli bolalik va boshqalar. Bu chaqaloqni har tomonlama rivojlantirishga va go'daklikdan iste'dodlarni ochib berishga yordam beradi. O'qituvchilar va xodimlar yuqorida aytib o'tilganidek, g'amxo'rlik qiluvchilar soni juda muhim masala. Davlat bolalar bog'chalarida, qoida tariqasida, har bir guruhda bitta o'qituvchi ishlaydi, ya'ni bolalar ustidan sifat nazorati har doim ham ta'minlanmaydi. Xususiy bolalar bog'chalarida odatda bir guruhga turli profildagi bir nechta o'qituvchilar birlashtiriladi. Shuningdek, bunday maktabgacha ta'lim muassasalarida ota-onalarning iltimosiga binoan boshqa mutaxassislarning ish haqini to'lash mumkin: xoreograf, gimnastika bo'yicha murabbiy. Shahar bolalar bog'chasida bolalar odatda maktabga kirish uchun zarur ko'nikmalarga ega bo'lishadi, ammo bo'limlar, to'garaklar va rivojlanish tadbirlari uchun ota-onalar ularni bolalar markazlariga, sport zallariga yoki madaniyat markazlariga olib boradilar. Ovqatlanish bolaning individual ehtiyojlariga moslashtirilishi mumkin. Bu, ayniqsa, ayrim mahsulotlarga, allergiyaga, oshqozon-ichak kasalliklariga nisbatan muhosasizlik uchun juda muhimdir. Bundan tashqari, bolalar ovqatlari uchun katta miqdorda ajratilganligi sababli menyu yanada murakkab. Bolalar bog'chasida qolish narxi yuqori va har bir oila uchun mos emas. Shuning uchun, har oy ma'lum miqdorni to'lash

qulay bo'ladimi yoki yo'qligini tortish kerak. Bunday muassasalar har doim ham to'liq hujjatlar to'plami bilan ishlamaydi, shuning uchun birinchi yig'ilishda tafsilotlarni bilib olish kerak. Agar bog'da biror narsa sodir bo'lsa, tegishli ruxsatnomalarsiz muassasani javobgarlikka tortish qiyin bo'ladi, chunki. ota-onalar dastlab bog'ning yaroqliligiga ishonch hosil qilmaganlar; uydan uzoqlik, chunki xususiy bog'lar tarmog'i hali har bir hovlida bo'ladigan darajada keng emas. Bola guruhga tashrif buyuradigan kam sonli bolalar bilan muloqot qilishda cheklangan bo'ladi. Biroq, barcha ota-onalar buni minus deb bilishmaydi. Xususiy bolalar bog'chalari Moliyaviy qiyinchiliklar bo'lmaganda ideal variant. Ular, qoida tariqasida, 20-00 yoki 21-00 gacha yoki kechayu kunduz ishlaydi. Xususiy bolalar bog'chalari juda intensiv va boy rivojlanish dasturiga ega. Qoida tariqasida, ular o'yinlar va o'yinchoqlar, ko'rgazmali qurollar bilan yaxshi ta'minlangan Bolalar bog'chasining bir turi yaxshiroq, ikkinchisi esa yomonroq deb aytish mumkin emas. Ularning ham ortiqcha, ham kamchiliklari bor. Qolaversa, hamma narsa ta'lim va tarbiyachilarning sifatiga bog'liq. Bolalar bog'chasi ko'p yillar davomida bolaning ikkinchi uyi bo'ladi, shuning uchun tanlovni e'tiborsiz qoldirmang va munosib muassasa izlashda dangasa bo'lmang.

Xulosa qilib shuni aytamanki to'g'ri bolalar bog'chasini qanday tanlash mumkin? Yakuniy qaror qabul qilishdan oldin ijobiy va salbiy tomonlarini torting. Bir nechta muassasalarga tashrif buyuring, o'quvchilarning hissiy holatiga qarang. Kattalar tabassum qilishlari va o'g'irlashlari mumkin, bolalar esa o'zboshimchalik qilmaydi. Farzandingiz uchun maktabgacha ta'lim uchun eng yaxshi joyni tanlash uchun barcha mezonlardan o'ting, ijobiy va salbiy tomonlarini ko'rib chiqing. An'anaga ko'ra, maktabgacha

ta'lim maktabdagi kabi kuchli intellektual yukni o'z ichiga olmaydi. Shu bilan birga, bolalar bog'chasidagi o'quvchilarning rivojlanishini kuzatish va nazorat qilish ham muhim va zarurdir. Shahar muassasalarida ular ota-onalar yig'ilishlarida og'zaki hisobotlar bilan cheklanadi. Xususiy bolalar bog'chalari o'zlarining nazorat tizimlarini ishlab chiqishi mumkin. Ota-onalar haftada bir marta oladigan o'qituvchilarning fikr-mulohazalaridan tashqari, nutq terapevti va psixolog ham bola bilan ishlash bo'yicha o'z hisobotlarini berishadi. Har bir o'quvchi uchun alohida karta beriladi, unda bolaning barcha yutuqlari va rivojlanish bosqichlari qayd etiladi. Shunday qilib, ota-ona o'z farzandining o'sishini muntazam ravishda kuzatib borish imkoniyatiga ega bo'ladi. Tanlov azobiga berilib, bolangizning afzalliklari va moyilliklari haqida unutmang. Maktabgacha tarbiyachini sportga moyil bo'lgan bolalar bog'chasiga bermaslik kerak, agar u faqat chizishni yaxshi ko'rsa. Shuningdek, ovqatlanish ehtiyojlarini ob'ektiv baholang. Bola kun bo'yi bolalar bog'chasida bo'ladi va agar u muassasa taklif qilayotgan ovqatning 90 foizini iste'mol qilmasa, bu sog'liq uchun xavf tug'diradi. O'qituvchi bilan psixologik muvofiqlik ham muhimdir. Tarbiyachi-bola-ota-onalar o'rtasidagi munosabatlarda to'liq ishonch bo'lishi kerak. Ko'z yoshlarini, tantrumlarni ko'ring, shikoyatlarni eshiting - kichkina odamning his-tuyg'ularini e'tiborsiz qoldirmang. Eshiting, muammoni o'qituvchi bilan hal qilishga harakat qiling, psixologdan, ma'muriyatdan yordam so'rang. Axir, farzandingizning baxti va sog'lig'idan muhimroq narsa yo'q!

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh. MIRZIYOYEV 2022 yil 14-iyul PQ-322-son
2. "Ta'lim tizimida uzluksiz kasbiy rivojlanish jarayonning ijtimoiy va pedagogika psixologik asoslari" maqolalar to'plami Toshkent 2022 "Bolalar tarbiyasida ota onalarga maslahatlari" 135-139 bet.
3. "ОБРАЗОВАНИЕ НАУКА И ИННОВАЦИОННЫЕ ИДЕИ В МИРЕ" международный научный электронный журнал "Maktabgacha tayyorlov guruh tarbiyachilarining mashg'ulotdagi faolliklaridagi no'annaviy o'yinlarning to'plami" 461-465 bet.
4. Axborot - huquqiy portal www.norma.uz Частный или государственный детский сад? 7 причин для выбора
5. <https://www.forbes.ru>
6. Davlat va xususiy bog'chalarining kamchilik va yutuqlari Minikar.ru. <https://Minikar.ru>

TA'LIM TIZIMIDA KO'ZI OJIZ O'QUVCHILARNI INFORMATIKA VA AXBOROT TEXNOLOGIYALARI FANIDA O'QITISH TEXNOLOGIYALAR

H.H.Tursunov

*Farg'ona ICHSHUI kasb-hunar maktabi
maxsus fan o'qituvchisi*

U.SH.Hoshimov

*TATU Farg'ona filiali M1-21 guruh
magistri*

Annotatsiya: *Ko'zi ojiz va ko'rish qobiliyati zaif bo'lgan o'quvchilar bilan ishlashda qo'llaniladigan zamonaviy ta'lim jarayoni asoslanadigan dolzarb uslubiy metodlar, yondashuvlar va printsiplarni tavsiflaydi.*

Kalit so'zlar: *ko'zi ojiz o'quvchilar, o'qitish texnologiya, JAWS, NVDA dasturlarii, internet*

Hozirgi kunda ko'zi ojiz va zaif o'quvchilarga axborot texnologiyalari fanini ananaviy dars berishdan tashqari, maxsus dasturlar orqali bilim berish yaxshi natijalarga olib keladi.

Mobil telefonlarni ko'zi ojizlar uchun moslash

Zamon bilan hamnafas bo'lishni, yangiliklardan chetda qolmaslikni istaydigan ko'rishda nuqsoni bor kishilar sensorli qurilmalarda ishlashni allaqachon boshlab yuborganlar. Ushbu maqolada android sistemali telefonlarni ovozlashtiruvchi Talkback dasturining ayrim xususiyatlari, yoqish va qo'shimcha sintezator o'rnatish haqida fikr yuritimiz.

1. Talkback va uning xususiyatlari
2. Qanday qilib Talkbackni yoqish
3. Qo'shimcha sintezator o'rnatish

Talkback va uning xususiyatlari

Talkback ko'zi ojiz va zaif ko'ruvchi kishilar uchun smartfonning barcha xususiyatlaridan foydalanishda juda foydali dastur hisoblanadi. Sensorli displeyga barmog'ingizni tegizsangiz qaysi nuqtaga tekkaningiz ovozi eshitiladi. O'zingizga kerakli nuqtani barmog'ingiz bilan qidirasiz va topib shu joyga ikki marta ursangiz amal bajariladi. Kimgadir qo'ng'iroq qilishda telefon menyusining klaviatura bandiga o'tasiz. Barmog'ingizni yurg'izsangiz qaysi raqam ustida ekaningiz ovozi eshitiladi. Lozim bo'lgan raqam topilgach, shu nuqtaga barmog'ingizni ikki marta ursangiz raqam yoziladi. Qaysi menyu va bandga kirmoqchi bo'lsangiz ham uni topib ikki marta bossangiz amalni bajargan bo'lasiz. Talkback qanday imkoniyatlarga ega?

- Matnni nutqqa aylantirish, yoki aksincha nutqni matnga aylantirish;
- Jo'natilgan va qabul qilingan qo'ng'iroqlar tafsiloti;